

כללי ספק ספיקא לש"ך.

כלל א' – 'ספק בגוף ספק בתערובת' (ספק טריפה שנתערב באחרות) אינו ספק ספיקא . סעיפים א-י.

טעם הכלל: משום ש'הספק בגוף' נידון לעצמו ומוכרע לחומרא כדין 'ספקא דאורייתא לחומרא' – וממילא שוב לא יכול להצטרף לספק השני ולהתיר מכח 'ספק ספיקא'.

ועפ"י¹ כתב מהרא"י¹ שלא אמרו 'ספק בגוף ספק בתערובת' - אינו ס"ס' אלא כאשר נודע תחילה ה'ספק בגוף' לבדו קודם והוכרע - בפועל - לחומרא, אבל אם לא נודע עד שבא חבירו ולא הוכרע לחומרא – בפועל – מצטרף לספק ספיקא.

אולם הרמ"א והש"ך כתבו², שאפילו אם לא נודע הספק בגוף עד שבא הספק השני – לא הוי ס"ס, כיון שמהותית הספיקות נפרדים (בשני עניינים ובשתי גופים) אף שנודעו יחד, ויש להתייחס לכל אחד בנפרד, וממילא להכריע ב'ספק בגוף' לחומרא.

ומדברי הש"ך עולה שלהגדרת הספיקות כספיקות נפרדים או כיחידה אחת ישנם כמה כללים.

1. ראשית כל, בכל ספק ספיקא יש לדעת מאיזה ספק צריך להתחיל, וככלל – עולה מדברי

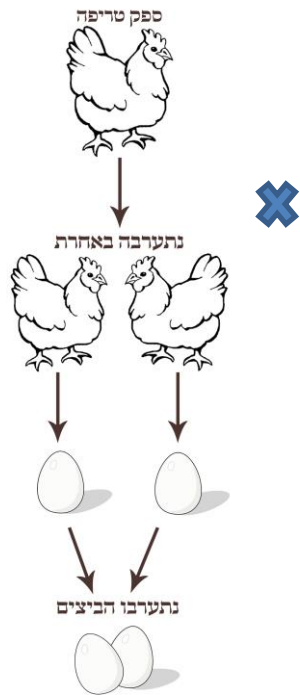
הש"ך שיש להתחיל תמיד מהספק השורשי יותר, דהיינו מהספק 'האם יש בכלל ריעותא (חשש איסור)' בדבר שלפני, ורק כאשר בודאי יש ריעותא בדברים שעליהם אני דן - יש להתחיל מהספק שעוסק בעצם הריעותא 'האם החשש איסור והריעותא אמתיים או לא'. וכדלהלן:

ציור 1 (אות ד בש"ך). תרנגולת שיש לה ריעותא, דהיינו שהיא ספק טריפה, שהתערבה בכשרה והטילה אחת מהן ביצה ואין ידוע איזו. כיון שרק אחת הטילה ביצה, ממילא אולי הביצה מהכשרה ואין בה אפי' ריעותא, ולכך יש להתחיל מהספק הזה, ורק אח"כ לעבור לספק השני 'אף אם נאמר שהיא מהתרנגולת הסי"ט ובעלת הריעותא, אולי הריעותא אינה אמיתית וגם הסי"ט כשירה'.

¹ כ"כ ב"י נז בשם 'מצאתי כתוב' וכבר נמצא שהוא מהרא"י בהגש"ד, וכ"ד משאת בנימין ומנחת יעקב, וכך פסקו הגרע"י (יביע אומר ח יו"ד ג אות ה, ובחלק י יו"ד נח בהערות לר"פ האמור לקמן) 'שכל שמרן אינו חולק בהדיא על הפוסק שהביא בב"י הכי סבירא ליה', וכן הרב שלום משאש, הרב רחמים חויתת (יבי"א שם) והרב משה כלפון הכהן (יבי"א ח"ט או"ח צא – בהערות לשואל ונשאל ח"ז אות יג) .

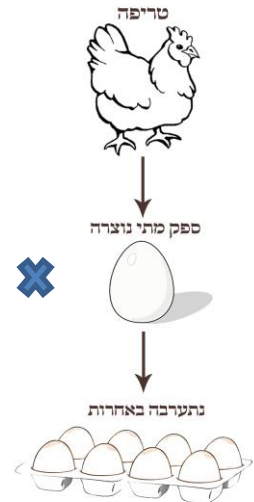
² וכ"ד או"ח, רמ"א, ט"ז פרי"ח ופמ"ג. וכ"פ מרן הבן איש חי (ברב פעלים ח"א יו"ד כב) דיממה שפסק בסי' קי (וכן בסי' קב א, עיי"ש א. כ.) בשולחנו הטהור דין זה דספק בגוף וספק בתערובת בסתמא ולא חילק כלום, מוכח דלית ליה חילוק של מצאתי כתוב ועוד כתב שם, שלא קבלנו הוראות מרן שבב"י אלא שבשו"ע, ואף הסובר שקבלנו אין זה אלא כשאומר הב"י ש'כן הלכה' ולא כשמעתיק דברי פוסק בסתמא, וכ"ד מהר"א אלפנדרי, ומהר"י עייאש (ר"פ שם. ומה שהוכיח עוד שכ"ד החיד"א בחיים שאל סי' עד – צל"ע דמבואר שם במעשה שנודע הספק הראשון, ובכה"ג אף מהרא"י מודה. א. כ.), וכן דעת הגאון רבי דוד הכהן סקלי בשו"ת קרית חנה דוד יו"ד ב (יבי"א ח"ט או"ח ק – בהערות לספרו אות כט) וכן נראה הכרעת כה"ח (קי, קמב).

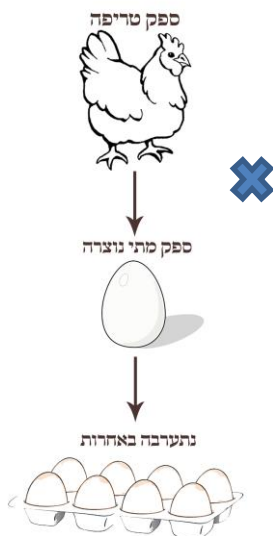
ציור 2 (אות ה בש"ד). **תרנגולת ספק טריפה שהתערבה בכשרה, והטילו שתיים ביצים והתערבו.** כיון שכל תרנגולת הטילה ביצה, וא"כ ודאי שיש בביצים המסופקות אחת שהגיעה מהתרנגולת הס"ט ובעלת הריעותא, וא"כ יש להתחיל קודם כל מהספק שעוסק בעצם הריעותא 'אולי הס"ט כשרה והריעותא שבה אינה אמיתית' ורק אח"כ לעבור לספק השני 'אף אם היא טריפה, אולי הביצה שלפני היא זו שהטילה הכשירה'.

הנפק"מ בהגדרת הספק הראשון והשני, תבואר בעז"ה באות הבאה. אך לחידוד הענין נביא עוד דוג' מדברי הש"ך.

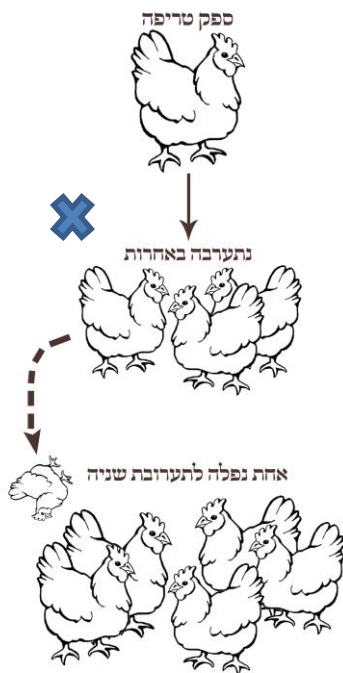
ציור 3 (אות ב בש"ד). **תרנגולת שנטרפה לפני זמן מה והטילה ביצה, ואין ידוע אם נגמרה קליפת הביצה קודם שנטרפה (ומותרת מהתורה) או לא, והתערבה הביצה באחרות.** גם כאן יש בתערובת הביצים שלפני בודאי ביצה אחת שיש בה ריעותא והיא ס"ט, ולכן אף כאן יש להתחיל מהספק שעוסק בעצם הריעותא ולומר כך 'אולי נגמרה קליפת הביצה קודם שנטרפה אימה, והביצה הס"ט כשרה, ואף אם נאמר שנגמרה אחרי והיא טריפה, אולי הביצה שלפני היא לא הביצה הטריפה שנפלה לתערובת'.

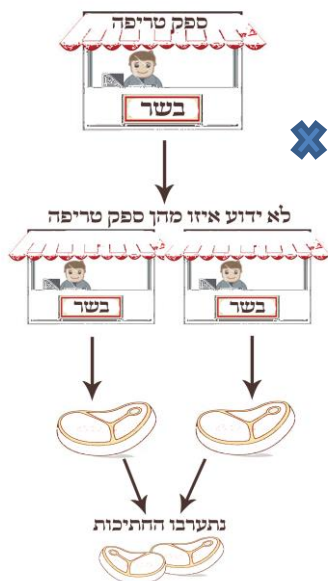
ציור 4 (אות ב- ג בש"ד). **תרנגולת שנולד בה ספק טריפה לפני זמן מה והטילה ביצה, ואין ידוע אם נגמרה קליפת הביצה קודם שנולד בה הס"ט או לא, ואותה ביצה נפלה שוב לאחרות.** גם כאן יש בתערובת שלפני בודאי ביצה אחת שהגיע מהתרנגולת הס"ט, ולכן אף כאן צריך להתחיל מהספק שעוסק בריעותא 'אולי התרנגולת הס"ט כשרה, ואת"ל טרפה, אולי הביצה שהטילה כשרה, ואת"ל שאף היא טרפה, אולי הביצה שלפני היא לא הביצה שנפלה לתערובת'.

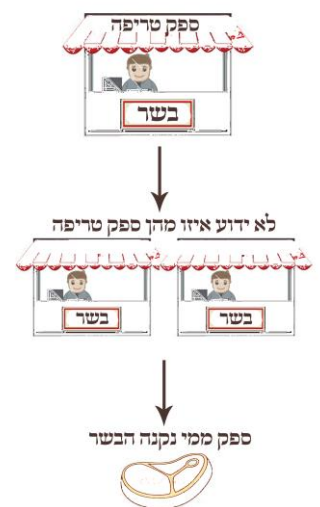
2. והנה הנפק"מ מאיזה ספק מתחילים, היא משום שאם 'המעבר' לגוף השני נעשה לחומרא אומרים 'ספק ספיקא' אפילו בגופים נפרדים, ואם 'המעבר' נעשה לקולא אין אומרים ס"ס בגופים נפרדים – ודבר זה תלוי מאיזה 'ספק' הספק ספיקא התחיל, וכדלהלן: בציוור 1 הספק ספיקא מתחיל מהספק 'האם יש ריעותא' ומשום כן כך הוא: 'אולי הביצה הגיע מהתרנגולת הכשירה (גוף אחד), ואף אם תרצה להחמיר ולחשוש שהגיע מס"ט (גוף שני) אולי היא אינה טריפה' - נמצא א"כ שהמעבר בס"ס זה לגוף השני היה להחמיר, והוי ספק ספיקא. ולעומת זאת, בציוור 2 הספק ספיקא מתחיל מהספק שעוסק בעצם הריעותא, וכך הוא: 'אולי התרנגולת הס"ט כשרה, ואף אם תרצה להחמיר ולחשוש שהיא טריפה (גוף אחד), אולי הביצה שלפני הגיע מהכשירה (גוף שני)' - נמצא א"כ שהמעבר לגוף השני היה לקולא, ולא הוי ספק ספיקא. וכן הוא בציוורים 3 - 4 שכולם מתחילים מהספק השני העוסק בעצם הריעותא – וממילא בכולם המעבר לגוף השני נעשה לקולא ואינם ס"ס, ולחידוד נביא עוד מס' דוג' מהש"ך.

ציוור 5 - 6 (שו"ע קי ט, אות א וסוף אות ד בש"ך). **תרנגולת ספק טריפה שהתערבה באחרות.** כיון שהתרנגולת בעלת הריעותא נמצאת בודאי בתערובת יש להתחיל בספק העוסק בעצם הריעותא 'אולי התרנגולת אינה טריפה, ואף את"ל שהיא טריפה (גוף אחד) שמא התרנגולת שלפני אינה היא (גוף שני)' – נמצא שהמעבר לגוף השני נעשה לקולא ולא הוי ספק ספיקא. אך אם נפלה תרנגולת אחת מתערובת זו לתערובת שניה, כיון שהתרנגולת בעלת הריעותא אינה בודאי בתערובת, יש להתחיל בספק העוסק האם יש ריעותא, כך: 'אולי התרנגולת שנפלה מהכשירות (גוף אחד), ואף את"ל שהיא הספק טריפה (גוף שני), אולי הספק טריפה כשירה' – נמצא שהמעבר לגוף השני נעשה לחומרא והוי ס"ס (ובשונה מציוור 5 שהביצה שנפלה לתערובת בודאי עם ריעותא).

ציוור 7 - 8 (אות ז-ח בש"ך). על אותו רעיון ממש של תרנגולות חוזר הש"ך בספק בשר שבחניות. **חנות ספק טריפה 'שהתערבה' עם חנות כשרה, ויצא בשר מאחד מהן וא"י מהיכן** (מקביל לציוור 1). כיון שלא ודאי שיש בבשר ריעותא, יש לדון את הס"ס כך 'אולי הגיע הבשר מהכשרה (גוף אחד), ואת"ל שהגיעה מהספק טריפה (גוף שני) אולי אף היא כשרה' – נמצא שהמעבר לגוף השני נעשה לחומרא והוי ס"ס. אבל אם יצאו שתי חתיכות משתי החנויות וא"י מהיכן כל אחת (מקביל לציוור 2). יש ודאי ריעותא

בחתיכות שהרי החתיכה שבאה מהחנות הספק טריפה בניהם, ויש לדון ולהתחיל כך 'אולי החנות ספק טריפה כשירה, ואת"ל שהיא טריפה (גוף אחד), אולי החתיכה שלפני היא מהכשירה (גוף שני) – נמצא שהמעבר לגוף השני נעשה לקולא ולא הוי³ ספק ספיקא⁴.

3. גם בס"ס שהוא כספק בגוף אחד, אין לצרף לספק ספיקא – ספק דאורייתא שנודע

והוכרע לחומרא (עפ"י ש"ך אות ד במוסגר, ושפ"ד אות א בדעתו, ולא כדברי הט"י יד). והלכך דווקא בציור 1 שהתערבו התרנגולות זו בזו, ניתן לצרף לס"ס שלגבי הביצה את הספק שעל התרנגולת (האם היא באמת טרפה או שמא כשרה), שהרי אותה תרנגולת אינה אסורה מספק דאורייתא, שאף לה יש ס"ס אחר שהתערבה (ואסורה מדרבנן רק מפני שספקותיה בגופים שונים). אבל אילו לא התערבו התרנגולות בציור 1 זו בזו אלא כל אחת עומדת וניכרת לעצמה, נאסרת התרנגולת הס"ט משום 'ספק דאורייתא', ואין ספקה מצטרף עוד לס"ס שבביצה, והביצה אסורה. לדוג':

ציור 10 (הובא בשפ"ד א, ד"ה הנה דין ג). **ספק טריפה, שנפל לקדירה שאינה ממינו, ונשפך התבשיל שבה וספק אם היה שישים לבטלו.** במקרה זה ישנו ספק האם בכלל יש ריעותא בתבשיל, שהרי אפשר שהיה בו שישים ולא ניתן בו טעם איסור, ולכך יש לדון את הס"ס כך 'אולי לא נתנה החתיכה טעם בתבשיל, ואת"ל שנתנה אולי היא מותרת' - ונמצא שכל הספק בגוף אחד.

אלא שמ"מ אין ספק ספיקא זה טוב, כיון שלא ניתן לצרף את הספק האם החתיכה אסורה לספק ספיקא שעושים לתבשיל אחר שהוכרע ספק זה לחומרא לגבי החתיכה מדין 'ספיקא דאורייתא'.

4. כתב הש"ך (אות א בקצר), שבמקום הפסד מרובה וצורך סעודת מצוה, יש לסמוך על מהרא"י הנ"ל, ולהתיר ס"ס שבגופים שונים – אם נודעו יחד.

5. ספק בגוף ספק בתערובת אסור אפילו אם נאבד אחד מהתערובת מן העולם לגמרי (אות ט בש"ך).

³ אולם הגרע"א והבית מאיר תמהו, מדוע במקרה הראשון לא נאסרת החתיכה מצד 'גזירה שמא יקח מהחניות עצמם, שהם קבוע (מדאורייתא לדברי הש"ך קי סקי"ד וסקי"ז, ומדרבנן לדברי הפרי"ח שם) וכפי שנפסק בסי' קי ו בש"ך ס"ק לו, ובכללי ס"ס אות י. ובבית מאיר רצה לתרץ, שלא אסרו אלא כשיש כמה חניות כשרות ורק אחת טריפה, שאז יש לחשוש שיחשבו שהכל מותר מצד ביטול ברוב – כיון שלא מכירים את דין 'קבוע', אבל כשיש רק חנות אחת כשרה, אין מקום לחשוש דבלאו הכי יודעים ששתי החניות אסורות כיון שאין רוב כשר, וסיים שהוא דוחק.

⁴ ורבינו הפמ"ג בשפ"ד ח כתב כלל קצר לכל האמור, ז"ל 'והכלל בזה – כל שיש לומר שאין כלל ספק איסור כלל (כלו' שיש ספק האם כלל יש ריעותא, וממילא מתחילים מהספק הזה) – שפיר דמי, הא כל שיש כאן ודאי ספק איסור (כלו' שיש ודאי ריעותא בספיקות שלפנינו, וממילא מתחילים מהספק שעוסק בעצם הריעותא אם היא אכן בעייתית) אין מתירין'.

1. שתי ספיקות שמתירות מאותו שם ומאותו טעם, אינו ספק ספיקא כיון שהכל נחשב לספק אחד.⁵ לדוג': בעל שקיבל קידושין על אשתו בהיותה פחותה מג' שנים ויום אחד, ולימים כשבא עליה ביאה ראשונה טען 'פתח פתוח מצאתי' נאמן לאוסרה עליו, ואע"פ שיש ס"ס להתירה לו 'אולי זינתה באונס (ואינה נאסרת), ואת"ל ברצון אולי בהיותה קטנה ופיתוי קטנה אונס הוא' - מ"מ אינו ס"ס טוב, כיון שסו"ס שתי הספיקות מתירים מאותו טעם שיאולי זינתה באונס⁶ (אלא שמביאים דוג' שונות) ונמצא שספק אחד הוא.

2. לדעת מהרא"י כשספק אחד מתיר יותר מחבירו, אומרים ספק ספיקא אפילו שהם מאותו שם וטעם, כיון ששתי הספיקות מוגדרים כספיקות נפרדים, וכ"פ שאר הפוסקים. לדוג':

ציור 11. עז חולבת ילדה תאומים - שני גדיים זכרים, ואין ידוע מי נולד ראשון. יש על כל גדי ס"ס שאינו בכור ופטור בעליו מלתנו לכהן- 'אולי ילדה העז קודם לידה זו, ואף מי שנולד ראשון אינו בכור, ואת"ל שלא, אולי הגדי שלפני הוא זה שנולד שני', ואע"פ שבי' הספיקות מתירים מאותו טעם 'שמה אינו בכור' מ"מ יש נפק"מ בניהם שהספק הראשון מתיר את שני הגדיים והספק השני אינו מתיר אלא אחד⁷ (אלא שמ"מ כתב מהרא"י שס"ס זה אינו טוב כיון שהוא ספק גוף וספק תערובת, ובש"ך הביא דוג' נוספת לס"ס משם אחד שהוא טוב, על כלים של עכו"ם שאינם אוסרים 'שמה אינם ב"י, ואת"ל ב"י שמה בלעו טעם פגום').

3. עוד מבואר מדברי מהרא"י, שאפילו אם בפועל אין נפק"מ למעשה במה שהספק הראשון מתיר יותר, עדין הוי ס"ס (וכגון שילדה העז חולבת תאומים זכר ונקבה, ושוב אין נפק"מ במה שהספק הראשון אומר ששני התאומים אינם בכורים, שהרי בלאו הכי הנקבה פטורה מדין בכור).

⁵ ובינינו לספק גוף ספק תערובת' שאינו ס"ס מדרבנן, כאן צידד הפמ"ג באות יא - שאף מהתורה אינו ס"ס, וביב"א (ח"י יו"ד כד וח"י יו"ד טו) חלק ע"ד והביא סיעת אחרונים שאף כאן אינו אלא חומרא דרבנן, ויותר מזה כתב הרב שם שלדעת המגיד משנה (הל' איסורי ביאה פ"ג ה"ב) **הרמב"ם לא ס"ל שס"ס משם אחד אינו ס"ס**, וכן כמה מהאחרונים לא חשו לדברי התוס' 'וס"ל שמכיון שלפי מ"ש הרשב"א בתשובה טעם ההיתר בס"ס אפי' בדאורייתא הוא משום רוב, א"כ מה לי חד שמה מה לי תרי שמי, סוף סוף הוי רובא' (לשון הרב עולת שמואל).

אלא שלמעשה גם הגרע"י לא היקל כשיטה זו לבדה אלא בצירוף, הואיל ורוב האחרונים הסכימו לדברי הש"ך, ומהם: פרי"ח, חוות דעת, כרתי ופלתי, מנ"י, פמ"ג, חכמת אדם, מ"ב, בא"ח (ע"י תורה לשמה רב), כה"ח.

⁶ וביב"א שם הביא הרב את דברי החקרי לב שביאר הדבר בלשון זו שיכשאנו באים להחמיר בספק זה - הראשון - ולתפוס לאסור דלאו באונס היה אלא ברצון, ודאי דהיינו רצון שאוסר אותה, וא"כ הספק דשמה בהיותה קטנה ופיתוי קטנה אונס הוא, לאו ספק חדש הוא, אלא הוא הספק הראשון, ספק באונס' עכ"ל.

⁷ ומטעם היה אומר הגרע"י (שם, וכן הוא בכמה דוכתי בספריו) שבין השמשות שלנו הוי ס"ס שמה יום הוא, ספק הלכה כר"ת ובין השמשות מאוחר יותר, וספק ביה"ש גופיה שמה יום הוא, ואע"פ שבי' הספיקות משם אחד 'שמה זמן זה אינו יום' מ"מ הספק הראשון מתיר יותר מחבירו, (שאם הלכה כר"ת אף אחר ביה"ש שלנו עדין יום הוא במשך עוד כחצי שעה).

1. אין אומרים ס"ס א"כ הוא מתהפך, ומכל ספק שתתחיל בו יהיה לך ספק ספיקא, אבל אם בשביל שיהיה לך ס"ס אתה חייב להתחיל מספק מסויים שוב אינו ס"ס⁸, כיון שאפשר להתחיל מחבירו ולהפוך הכל לספק אחד. לדוג':

בהמה שנשבר העצם שלה מן הארכובה ולמעלה ואין הבשר והעור חופה את רוב מקום השבירה – הרי היא טריפה. ואם מצא אחר שחיטה שהעצם נשברה וכן שהיא חוץ לעור, לכאורה יש ס"ס להתירה 'אולי נשברה העצם אחר השחיטה, ואת"ל לפני אולי היציאה לחוץ הייתה אחרי', אלא שלמעשה ס"ס זה אינו מתהפך, שהרי אם נתחיל מהספק הראשון 'שמא יצאה העצם לחוץ אחר שחיטה ואת"ל יצאה לפני וכו' שוב לא נוכל לומר שמא נשברה אחרי, שהלא אם יצאה לפני כ"ש שנשברה לפני, ונמצא א"כ שאפשר לומר שיש רק ספק אחד 'מתי יצאה העצם לחוץ'.

2. אך אם צריך באמת להתחיל מהספק שעל ידו יש ס"ס – אין חוששים, וכגון: שנמצאה ציפורן ארי בגב בהמה שבעדר ואין ידוע אם נכנס ארי לעדר – שהבהמה מותרת מצד ספק ספיקא 'אולי לא נכנס הארי לעדר, ואת"ל נכנס אולי נפלה לו הציפורן ונדבקה בבהמה (ולא דרסה הוא בידיו)', ואע"פ שספק ספיקא זה אינו מתהפך (שהרי אם נתחיל בספק 'אולי נפלה, ואת"ל דרסה בידיו' שוב לא נוכל לומר אולי לא נכנס, שהלא אם דרסה כ"ש שנכנס) הוי ס"ס, כיון שבאמת צריך להתחיל מהספק אם נכנס הארי שהרי רק על גביו נולד הספק השני אם דרס⁹.

⁸ ובפשטות תנאי זה אינו אלא מדרבנן (אך בבדי השולחן דייק מהפמ"ג שאף כאן הוא מהתורה). אמנם הפר"ח העלה להלכה שאי"צ ספק ספיקא מתהפך, וכתב הגרע"י (יבי"א ח"ו אבה"ע ו) שכן פשטה הוראה. ובכה"ח (דיני ס"ס ס"ק כד) הביא כמה וכמה פוסקים שהסכימו לדברי הפר"ח, וסיים שראוי להחמיר אם אין הפ"מ ולסמוך בהפ"מ על רוב הפוסקים המקילים ואומרים שאי"צ בס"ס מתהפך.

⁹ ובפר"ח הקשה ע"ד הש"ך מאי שנא מנשברה העצם, והלא גם צריך להתחיל מהספק 'האם נשברה העצם' שהרי הספק השני בנוי על גביו, ועי' פמ"ג, ויש ליישב קצת, ששם יכול להיות שבבת נשברה העצם ויצאה לחוץ, ולא מוכרח שקרה הדבר בשני שלבים, וא"כ מנא לן להגדיר הדבר כשתי ספיקות. ומשא"כ בציפורן ארי, שהספיקות הם על כניסה של ארי למקומות נפרדים ועל דברים נפרדים שקרו זה אחר זה ולא בבת אחת, ולכך יש להתחיל מספק הראשון אם נכנס ארי שהוא קרה תחילה. ובוה מיושב מה שהוסיף הש"ך והקשה על הספק ספיקא שהזכיר הרמ"א (שמצאו אחר שחיטה שנשטם גף העוף, והתיר הרמ"א מצד ס"ס, שמא נשטם הגף אחר שחיטה, ואת"ל לפני שמא לא נקבה הריאה) שאינו מתהפך, דשם אכן הוא ממש כמו ספק נשבר העצם, שיכול להיות הכל בבת אחת, שנשטם הגף ונקבה הריאה יחד, אלא שמ"מ תירץ הש"ך וחילק, ששם אין כלל סיבה לעורר ספק לגבי הריאה אילולא שמיטת הגף, והלכך צריך בדווקא להתחיל מספק שמיטת הגף, ומשא"כ כאן שהסיבה להסתפק האם יצאה העצם לפני או אחרי אינה בגלל שנשברה, אלא בגלל שרואים אנו אותה לפנינו בחוץ.

כללי ספיקא דרבנן לש"ד.

כלל ד' – מתי אומרים ספיקא דרבנן לקולא.

סעיפים טו- יט.

איסורי דרבנן ספיקם לקולא ואיסורי תורה ספיקם לחומרא וספק ספיקם לקולא. והלכך, אם יש איסור תורה שיש בו ס"ס, ספק אחד אם אסור מהתורה או מדרבנן, וספק שני אם אסור מהתורה או מותר לגמרי - הוי ספק ספיקא, כיון שסו"ס לגבי איסו"ת יש ב' ספיקות ולגבי איסור דרבנן יש ספק אחד, וסגי בהכי.

1. **איסורי דרבנן שאסרום מחשש איסו"ת שבגופם – אין ספיקם לקולא**, וכגון: גבינות

עכו"ם שאסרום מחשש שעירבו בהם ממש איסורי תורה (ואינם אסורים מצד ספיקא דאורייתא לחומרא, כיון שאינו ספק שקול אלא חשש רחוק). ולא נאמר סד"ר לקולא אלא בדברים שבגופם ודאי אין איסו"ת, ואסרום רק משום גדר וסייג לאיסו"ת אחרים, וכביצת מנבילה שאסרוה אטו נבילה.

2. **איסורי דרבנן שנפלו לתערובת – אינם בטלים**, אם הם מדברים החשובים, (ואפילו ביצת

נבילה ושאר איסורי דרבנן שאסורים משום גדר וסייג) ולא אומרים שיש להתיר כל אחת שמא אינה זו שנפלה וספיקא דרבנן לקולא - כיון שודאי יש בתערובת איסור דרבנן. ומ"מ איסורים שאסרום רבנן כחומרא בעלמא בטלים ברוב, וכגון: בשר שנמצא ברחוב ונתעלם מן העין, שאסרוהו חכמים אע"פ שרוב חנויות כשרות הם, אם התערב – אפילו הוא דבר חשוב- בטל ברוב.

3. **ספק תורה שהתגלגל לספק דרבנן – אין אומרים בו ספיקא דרבנן לקולא**, ולמשל ציור 6 -

ספק טריפה שהתערבה באחרות, כולם אסורות ואין להתיר מצד ספק ספיקא כיון שהוא ספק בגוף ספק בתערובת שאינו ס"ס כמבואר לעיל. אולם לכאורה יש להתיר את ה'ספק טריפה' עצמה מצד 'ספק דרבנן לקולא', שהרי מהתורה התבטלה ברוב ורק חכמים החמירו שלא לבטל דברים חשובים, וא"כ ספיקא כעת הוא ספק דרבנן ולקולא - אלא שזה אינו, כיון שמלכתחילה על החתיכה זו עצמה היה הספק דאורייתא, ורק בגלל דבר חיצוני נהפך ספק זה לרבנן, וכיון שכן לא הקלו להתירה בספק זה¹⁰. אולם אם מלכתחילה על הדבר שאני מסופק עליו אם להתירו נוצר ספק דרבנן – מותר (וכגון, שיש ספק אם נפל לקדירה איסור תורה ממינה – ויש בה רוב כנגדו אך אין שישים, דעל הקדירה עצמה מלכתחילה נולד הספק כספק דרבנן).

4. **באיסורי דרבנן, שלא הותרו מכח ספיקא דרבנן לקולא – אומרים ס"ס אפילו כשהספיקות**

בגופים שונים כ'ספק בגוף ספק בתערובת'.

¹⁰ ובפמ"ג סוף שפתי דעת א, כתב שספק תורה שהתגלגל לרבנן שווה לספק בגופים שונים, ולדעת הש"ך שמתיר ס"ס בהפ"מ כשלא נודע הספק הראשון קודם, ה"ה לספק תורה שהתגלגל לרבנן. ולפי זה לדעת מהרא"י והפוסקים כמותו שיותר כשלא נודע אף ללא הפ"מ – ה"ה לכאן כשלא נודע מותר לגמרי.

כללי ספיקות לש"ד.

סעיפים כ- לו.

מתי אין הספיקות מועילים.

1. אין אומרים 'ספיקא דרבנן לקולא' או 'ספק ספיקא' נגד חזקת איסור, בד"א: שהחזקה על אותו מישור של הספק, אבל אם היא במישור אחר אומרים ספק ספיקא. וכגון: בהמה שבחייה בחזקת איסור היא, וכעת שחטוה ויש ס"ס: אם הספק הוא האם שחטוה כראוי, הרי שהחזקת איסור עומדת במישור אחד עם הספק ומכריעתו (דהספק שחיטה, הינו בעצם ספק האם החזקת איסור שהיה לה בחיותה פקע במיתתה ע"י השחיטה), אך אם הספק הוא האם היא דרוסה או טריפה, אין החזקת איסור עוסקת באותו מישור, ואין מכריעה את הספיקות. ומ"מ גם במקום שאין אומרים ס"ס נגד חזקת איסור, בהצטרף ספק שלישי אומרים.
2. כשמתערב איסור עם היתר חד בחד, הוי כ"א כגופו של איסור ולא הוי ספיקא כלל אלא לכל אחד יש חזקת איסור¹¹.
3. היכא שהאיסור שכיח טפי מן ההיתר לא הוי ספק.
4. חסרון חכמה לא הוי ספק (ועי ט"ז צח ס"ק ו שמ"מ אם הוא חסרון לכל העולם, וכל הדור אינם בקיאים הוי ספק).
5. איפה שאפשר לברר את הספיקות בקלות, כגון שהם לפנינו ואין הפסד בדבר יש לברר, אך בלאו הכי אין להחמיר.
6. אין לנו לבדות שום ספק ספיקא להקל, אפילו לדמות מילתא למילתא, כיון שיש בס"ס כמה חילוקים ועניינים 'ואין לדון דבר מדבר אלא באופן שזכרתי'.

¹¹ ולא דמי לציור 1 כיון ששם התרנגולת שהתערבבה חד בחד אינה אלא ס"ט.